

myönteisempää ja näin vahvisti jäsenyyden kannatusta. Onhan siinä oma logiikkansa, että kriittinen joukkotiedotus kritisoisi ensin hallitusta passiivisuudesta EY:n suhteen ja että kun hallitus sitten yllättäen aktivoituu, löydetään kritiikille uusi kohde tehdyn päätöksen seurauksista.

Oletusta viestintän vaikutuksesta kansalaismielipiteeseen tukee se, että Lindahlin esittämien tulosten mukaan ruotsalaisten käsitykset EY:n vaikutuksista maan ympäristön tilaan, sosiaaliseen turvallisuuteen, työmarkkinoihin ja taloudelliseen kehitykseen muuttuivat kielteiseen suuntaan vuoden 1990 jälkeen. Täl-

lainen nopea heilahdus kansalaisten tiedollisissa käsityksissä tuskin on mahdollinen muuten kuin julkisuuden muuotoksen seurauksena.

Itse hakisin perustelua medioiden merkitykselle siitä, että Ruotsin jäsenyyden kannatus heilahteli vuosikymmenen taitteessa hyvin yhdenmukaisesti kaikissa väestöryhmissä. Sekä kannatuksen tuntuva nousu vuosina 1989–1990 että vielä suurempi romahdus vuosina 1990–1991 tapahtui kaikkien puolueiden kannattajaryhmissä, niin naisten kuin miestenkin keskuudessa, riippumatta iästä, koulutuksesta, ammatista tai asuinpaikasta.

Yhteiskunnan eri osissa, rakenteellisesti ja intresseiltään erilaisissa ryhmissä samanlaisena toteutuvaa mielipiteiden muutosta on vaikea ymmärtää muuten kuin koko yhteiskunnan kattavan sisällöllisesti yhdenmukaisen julkisuuden tuloksena.

SÖREN HOLMBERG &
LENNART WEIBULL (red.)
TRENDBROTT?
SOM-UNDERSÖKNINGEN
1991
SOM-RAPPORT 8
GÖTEBORGS UNIVERSITET
1992

PERTTI SUHONEN

TURMIOLAN TOMMI NÄYTTÄMÖLLÄ

Alkoholin käyttöä ja siihen liittyviä ilmiöitä on käsitelty suomalaisessa kirjallisuudessa ja näytelmissä jokseenkin stereotyyppisesti, joko kansanhuumorilla tyyliin ”pullo tyhjäksi ja kaatuillaan” tai ahdistuneella patetialla tyyliin ”kun äiti kireän pipon neuoi ja kuka onkaan syyllinen”.

Vastapainona angstisille näytelmille alkoholismien tuhoavuudesta Tampereen Työväen Teatteri puki hymyssä suin Thalian kaapuun Turmi-

olan Tommin seikkailut viime näytäntökaudella. Esityksiä jatketaan edelleenkin, sillä suosio on ollut huikea. Tarina purkautuu alkuperäistä muistuttavana draamallisena sarjakuvana (Tommiahan julkaistiin valistussarjakuvana 1800-luvulla raittiusliikkeen toimesta), jossa nauru on jatkuvasti läsnä. Näytelmä höyryää hillittömyyttä ja näyttämöllä risteilee mehevä ihmistyyppien galleria. Tyyliilaji on jotakuinkin ainutlaatuinen. Se on sekoitus

Kalle Päätaloa, Pulmusia ja floorshow'ta. Mutta itse asiassa työryhmä ammentaa perusvirityksensä nimenomaan kulu-neista tavoista tulkita alkoholismia.

TURMIOLAN PERHEEN FLOORSHOW

Tarina kertoo ahkerasta ja säyseästä miehestä, joka on niin sanotusti vaimon tossun alla. Elämä kulkee uomassaan il-

man mainittavia mutkia tai syklejä, tylsyys huokuu kodin nurkista, vaimon vaatimukset ja lasten kitinät alkavat hermostuttaa. Ja mikä onkaan kamalampaa kuin vaimon ikäloppu aamutakki ja koko perheen ääliömäiset hiiritossut.

Eräänä kohtalokkaana iltana Tommi lähtee viemään sitä kuuluisaa roskapussia ja löytää ravintolan oven ensimmäistä kertaa elämässään. Hälisevän tunkkaisuuden takaa avautuu maailma: söötti tarjottelijatar, mukavat kaverit ja rento olo viinan lämmittäessä sisuskaluja. Tommin edessä on uudenlaisten värien, äänien ja tuntemusten sfääri. Tommi on nyt vahva ja päättäväinen. Kotonan vaimo ja lapset saavat kyytiä, isä on palannut oikealle paikalleen.

Kantapaikan avuliaat kaverit opastavat Tommille viinan salat, alkon hinnaston ja krappulan kymmenet nimet, Tommista tulee ”alan mies”. Tommin juomaura pinkaisee kiihkeään vauhtiin. Huomaamattoman hissukan sisältä pulpahtaa arvaamaton ja aggressiivinen mies, joka kankkusvapinoissaan vielä kuitenkin yrittää välittää lapsistaan. Alkoholismien loppukiri murentaa päiväpäivältä olemisen perustaa, rappioitumisen myötä myös kaverit kaikkoavat ja Tommi on lopulta autuaan yksin.

Asetelma perheessä on kääntynyt nurin niskoin, äiti on

alistettu, lapset pelkäävät ja ulosottomies mittaa tuhkatkin pesästä. Alkoholismi hallitsee perhettä, ja Turmiolan perheen kertomuksen loppu on kurjainkin kurjempi tragedia. Äiti kuolee, isä on vankilassa ja aikuistuneet lapset seisovat äidin haudalla.

SAIRAUS, TULEHTUNEET
IHMISSUHTEET VAI
RITUAALINEN TAPA?

Onko syy perheessä ja sen vuorovaikutussuhteissa vai piilekö juomisen himo Tommin geneeissä? Onko elämä vain yksinkertaisesti liian tyhjää, arkista ja päämäärätöntä? Onko Tommi oppinut jo varhain ratkaisemaan ongelmansa jäykän suoraviivaisesti? Oliko Tommin isä tai isoisä kenties alkoholisti ja tuleeko Tommin omista lapsista ongelmajuojia ja humalahakuisia? Naiko Tommin tytär alkoholistin?

Niin tai näin. Alkoholismi saattaa olla biologis-fysiologi-

sesti määritettävä sairaus, opittu käyttäytymismalli, ongelmien ratkaisustrategia tai kulttuurinen tapa. Tutkimus ei ole kyennyt antamaan näihin kysymyksiin yksiselitteisiä ratkaisuja, eikä niitä anna TTT:n esityskään. Päinvastoin, kaikki on mahdollista, kaikki jää auki – ja juuri niin onkin hyvä.

Tamperelaisten näytelmä alkoholismien kirouksesta on vahvasti hitsautunutta ensemble-työskentelyä, joka pöyhii tabuja ja ennakkoluuloja, kyseenalaistaa ja huokuu yhtä aikaa ymmärrystä sekä ilkeää faktaa. Kouraisevia ja tuskallisia asioita on mahdollista käsitellä myös humoristisesti, mikäli tekijät ymmärtävät perimmäisen kysymyksen. Tommia esittävän Timo Jurkan ilmaisen asteikkoon sisältyy akrobatiaa ja vetoavuutta. Jurkan kasvat eivät ole todellakaan kivestä. Kellariteatterin näyttämöllä on klovnin ja synkän yksinpuhelun risteytys.

MERJA SAARNIO

TURMIOLAN TOMMI – DRAAMALLINEN SARJAKUVA
KIRJ. JORMA KAIRIMO OHJ. PENTTI KOTKANIEMI

ROOLEISSA:

TIMO JURKKA (TOMMI) SEKÄ
ANNA HAARANEN MATTI RASILA
LEENA MERILÄINEN PENTTI HELIN
MATTI VIIRONEN JUHANI NIEMELÄ
PETRI IKONEN